

siooni mõju lugude vormumisele. Viimase puhul on olulised nii jutustamissituatsioon ise kui ka jutustajad ja kuulajad-arutlejad, ent autor rõhutab siinjuures ka kogemuse vahendaja või jutustaja kogu pärimusrepertuaari tähendust – eksitamisloo esitamisel kasutab ta üldisi jutustamismustreid, mida ta kohandab hetkeolukorraga. Seega on eksitamislugu ühelt poolt seotud erilise sündmusega, kuid teisalt – jutustamistraditsiooniga. Eksitamislugude traditsioon hoiab niisiis alal seda, millest ja kuidas kõnelda (teemad ja esitusviisid), aga ka seda, kuidas kogetut teistele selgitada, ja lõpuks sedagi, kuidas nii sündmusi kui ka nende selgitusi mõista või tõlgendada.

Kokkuvõtteks võib tõdeda, et kõnesolnud kolm uurimust paigutuvad folkloristliku jutu-uurimise väljale, kus keskendutakse esmalt teksti täpsemale piiritlemisele ja kirjeldamisele, teiseks teksti ja selle kasutuse omavahelistele seostele (funktsioonid, esitusolukord, maailmavaateline ja üldkultuuriline raam, koht ja jututaja/jutustuse seotus jms) ning kolmandaks ka kuulajate aktiivsusele pärimusprotsessis (nt mõistmise, arutelu, kuulamise osa tekstiloomes). See lähenemisviis laieneb tänapäeval salvestatud tekstide uurimiselt ka varem kogutud tekstide analüüsile nende ajaloolises perspektiivis.

Tiiu Jaago

Kroonika

Akadeemilises Rahvaluule Seltsis

26. jaanuaril aasta esimene ettekandekoosolek “Uusvaimsed tõlgendused: alternatiivi otsijatest lugude loojateni”. Religioonianthropoloogia doktorant Marko Uibu tõstatas oma ettekandes küsimuse uue vaimuse individuaalsest otsimisest ning autoriteetidest, mis sel teel oluliseks saavad. Folkloristika eriala doktorant Kristel Kivari analüüsis energiasammaste ümber koonduvat uut kohapärimust, maaenergeetikaga seonduvat seltsitegevust ning erinevaid suundumusi selles. Poleemikat tekitas, kuivõrd on oluline ennast distantseerida uuritavast (rühmast) ning mil määral tuleb uue traditsiooni uurimisel arvestada vanema kihistusega.

29. märtsi ettekandekoosolek märkis Kristi Salve ümmargust sünnipäeva. Madis Arukask otsis ettekandes “Tabud ja seksuaalsus vepsa karjusemaagias” vastuseid küsimusele, mis on seoses karjatamisega kogu areaalis soomeugrilik, mis indogermaanilik. Kristi Salve eelistas piduliku juubelijutu ja meenutuste asemel ta rääkida teemal “Al-literatsioon ja allikakriitika. Tähelepanekuid vepsa rahvaluule lühivormidest”.

Ell Vahtramäe

Eesti Rahvaluule Arhiivis

9. jaanuaril kell 14 avati Eesti Kirjandusmuuseumi saalis näitus “Mall Hiimäe teaduses ja maastikul”, märkimaks Eesti Rahvaluule Arhiivi vanemteaduri Mall Hiimäe 75. sünnipäeva. Näitusel oli Mall Hiimäe kirjutatud raamatuid, näiteid rahvaluule kirjapanekutest, joonistusi, fotosid jm. Näituse panid kokku Kadri Tamm, Astrid Tuisk, Ave Tupits ja Pille Vahtmäe ERAst.

26. ja 27. jaanuaril osales Andreas Kalkun Helsingis konverentsil “Modernin kohtaminen 1800-luvulla/1800-talet och mötet med det moderna. 1800-luvun tutkimuksen verkoston 4. vuosikonferenssi” ettekandega “Viron terra incognita F. R. Kreutzwaldin kirjoituksissa: Setojen (setukaisten) kansanrunouden konstruointi”.

2. ja 3. veebruaril toimus Rogosi mõisas VII folkloristide talvekonverents “Pärimus inimese ja maastiku dialoogis”, mis märkis samuti Mall Hiimäe 75. sünnipäeva. Konverentsi korraldas ERA kohapärimuse rühm, esines paarkümmend ettekandjat, kokku oli konverentsil pea kuuskümmend osalejat. Konverentsil esitleti Mari-Ann Rembali koostatud raamatut *Päritud paigad. Kohajutte ja legende Rae vallast* (Rae vald/Eesti Kirjandusmuuseum, 2011) ning antoloogiat *Siberi setode laulud. Helisalvestusi Eesti Rahvaluule Arhiivist 7*, mille koostasid Andreas Kalkun ja Anu Korb (Eesti Kirjandusmuuseum, 2012.). Nautida võis ka slaidiprogrammi kohapärimuse tööühma välitöödest. Bussisõidul Rogosile ja tagasi tutvustasid kohalikku pärimusmaastikku Valdo Valper ja Taavi Pae. Konverentsi kodulehekülj <http://www.folklore.ee/era/tk2012/>.

23.–25. veebruarini osalesid Andreas Kalkun ja Mari Sarv Roomas rahvusvahelisel konverentsil “Metrics, Music and Mind. Linguistic, Metrical and Cognitive Implications in Sung Verse” (<http://sungverse.wordpress.com>) ettekandega “Metrics of Estonian folk-song and nationalist ideology”.

6. märtsil esitleti Järvamaa Muuseumis Monumenta Estoniae Antiquae sarjas ilmunud raamatut *Vana Kannel X. Paide ja Anna kihelkonna regilaulud* (vt <http://www.folklore.ee/kirjastus/?raamat=32>). Materjali koondas ja raamatu koostas Eesti tuntumaid regilaulu-uurijaid Ottilie Kõiva, kes ise on pärit Anna kihelkonna Nurme külast. Viisideosa koostas Janika Oras. Väljaanne ilmus Eesti Kultuurkapitali, Kultuuriministeeriumi ning Haridus- ja Teadusministeeriumi toel.

13. märtsil, emakeelepäeva künnisel andis Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves Eesti Kirjandusmuuseumis pidulikul aktusel üle 2011. aasta rahvaluule kogumispreemiad Triin Kusminile, Age Kristel Kartaule ning Leelo Kundile ja Margit Koroikovale. Tänukirjad said ka paljud arhiivi kaastöölised. 2011. aastal täienesid ERA kogud nii vabatahtlike pärimusekogujate saadetiste, õpilaste ja tudengite töö kui ka TeateTantsu kogumisaktsiooni (kaaskorraldaja ERRS) tulemusena. Ühtekokku lisandus arhiivi üle 8000 lk materjali, rohkelt heli- ja videosalvestusi ning fotosid.

Aktusel tutvustati kolme hiljutist rahvaluuleväljaannet: *Vana Kannel X. Paide ja Anna kihelkonna regilaulud* (koostajad Ottilie Kõiva ja Janika Oras); *Eesti parmupill* (koostaja Cätlin Jaago), ja *Siberi setode laulud* (koostajad Andreas Kalkun ja Anu Korb).

Esitleti ka Iivi Anna Masso ja president Toomas Hendrik Ilvese raamatut *Omal häälel* (kirjastus Tänapäev).

29. ja 30. märtsil osales Anu Korb Riias rahvusvahelisel konverentsil “Oral History: Dialog with Society” (<http://www.dzivesstasts.lv/en/free.php?id=21958>) ettekandega “Narrated Personal Histories and Their Rendition”.

Ave Tupits

EKM folkloristikaosakonnas

2. ja 3. veebruaril seitsmendal Eesti folkloristide talvekonverentsil “Pärimus inimese ja maastiku dialoogis” esinesid Reet Hiimäe (Päinurme, Pätsavere, Suureluige ja Lustivere. Kohamääratlused katkupärimuses); Mare Kalda (Artiklist uurimusi: Ida-Viru nähtamatud kohalood); Mare Kõiva (Paalalinna lossist kaardiga ja kaardita) ning Renata Sõukand ja Raivo Kalle (Isiklik ja kogukondlik: erinevate ravimtaimemaastike ulatus).

16. märtsil pidas Mare Kõiva Kadrina Gümnaasiumi emakeelepäeval kaks loengut “Vesi eesti rahvapärimuses” ja Andres Kuperjanov neli loengut “Eesti rahvaastronoomia”.

30. märtsil esinesid Pärandkoosluste Kaitse Ühingu aastakoosolekul Tartus Renata Sõukand ja Raivo Kalle: “Looduslikud söögitaimed eestlaste toidulaual: 2011 aasta küsitluse esialgsed tulemused”.

30. märtsil tegid Renata Sõukand ja Raivo Kalle Eesti Maaülikoolis konverentsil “Terve loom ja tervislik toit 2012” ettekande “Looduslikud söögitaimed eestlaste toidulaual”.

Teisipäevaseminarid

3. jaanuar oli pühendatud gruusia folkloorile. Bela Mosia arutles mitmete sümbolite üle gruusia folklooris, peatudes pikemalt värvussümboolikal, kuid käsitledes ka as-traalmütoloogilisi kujutelmi ning maailmapildi kajastusi üldisemalt.

Gruusia Zugdidi Shota Meskhia Riikliku Pedagoogikaülikooli professor Bela Mosia viibis Tartus kirjandusmuuseumi külalisena detsembris 2011 ja jaanuaris 2012. Tema huvialadeks on sümbolid gruusia ja megreeli folklooris ning folkloori ja kirjanduse seosed.

24. jaanuaril esines Ambrož Kvartič (Ljubljana Ülikool, Sloveenia): “Õigussüsteemi ülekavaldamine sloveenia kaasaegses muistendivaras”. Rahvajutud on alati aidanud inimestel ajaloolistes ja sotsiaalsetes oludes hakkama saada. Üheks efektiivseimaks strateegiaks riigi õigussüsteemi poolt seatud piirangute rahvalikul käsitlemisel on osutunud triksteri kuju sissetoomine. Petmise ja valetamise teel avaldab just see tegelane otsest vastupanu frustratsiooni tekitavatele asjaoludele. Ambrož Kvartič vaatles sloveenia tänapäevamuistendite näitel, kuidas triksteri kuju väljendab kollektiivseid hoiakuid õigussüsteemi ja selle elementid suhtes.

28. veebruaril rääkis Eda Kalmre ühes väikeses Saaremaa külakogukonnas tuntud naljakast ja imelisest loost (sama) oma küla mehe sugulusest siniverelise perekonnaga ja selle loo sattumisest avalikku meediasse: televisiooni, ajalehtedesse ja internetti.

Asta Niinemets

Tartu Ülikooli Eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas

8. detsembril Ambrož Kvartiči (Ljubljana ülikool, Sloveenia) loeng “Recognizing Folklore in Contemporary Environment: Methodology and Fieldwork Experiences”.

12. detsembril Ambrož Kvartiči (Ljubljana ülikool, Sloveenia) loeng “Vanishing hitchhiker and its context: a case study from Slovenia” (Tänapäeva muistend haihtuvast hääletajast ja selle kontekst: Sloveenia juhtumi analüüs).

20. detsembril Ergo-Hart Västriku *venia legendi* loeng “Looduslikud pühapaigad vadja rahvausus”.

5. jaanuaril Bela Mosia (Zugdidi ülikool, Gruusia) loeng “Symbols in Georgian Folklore” (Sümbolid gruusia folklooris).

1. märtsil Aleksandra Arhipova (Venemaa Riiklik Humanitaarülikool, Moskva) loeng “Anthropology of Snow Revolution in Russia. Folklore and Protest: from idioms to street actions” (Venemaa “lumerevolutsiooni” antropoloogia. Folkloor ja protest: kõnekäändudest tänavaprotestideni).

2. märtsil Sergei Nekljudovi (Venemaa Riiklik Humanitaarülikool, Moskva) loeng “Folklorno-mifologicheskije tradicii segodnja (po materialam mongolskih ekspedicii 2006–2010 g.)” [Tänapäeva folkloorised ja mütoloolilised traditsioonid (Mongoolia 2006–2010. a ekspeditsioonide materjali põhjal)].

8. märtsil Kesk-Euroopa Ülikooli külalisdoktorandi Svetlana Tsonkova loeng “Bulgarian March Health Amulets – Folklore Tradition in Action” (Bulgaaria märtsikuised terviseamuletid – praktiseeritav folkloristlik traditsioon).

12. märtsil Katalin Juhászi ja Zoltán Szabó (Ungari) loeng-kontsert “When Drums Are Beaten – The Hungarian Revolution and independence War (1848–49) in the Folklore and Folk Art” (Kui lüüakse trumme – Ungari 1848.–1949. aasta revolutsioon ja vabadussõda folklooris ja rahvakunstis).

19.–21. märtsini Mihály Hoppáli (Ungari) valikainekursus “Shamanism: Approaches to Visual Anthropology” (Šamanism: visuaalantropoloogiline käsitlus).

26. märtsil Kristel Kaljundi (Tallinna Ülikool) loeng “Ethnostereotypes in Proverbs”.

28. märtsil Monika Reif-Hülseri (University of Konstanz) loeng “Indigenous Peoples of Gujarat”.

Liilia Laaneman